

MŪSŲ LIETUVA

NR. 22 (1607) – SEMANÁRIO – 1979 M. BIRŽELIS – JUNHO 7 D. – 5,00 kr.
Rua Juatindiba, 20 (28) Caixa Postal 4421 – 01000 São Paulo, SP Tel. 273-0338

SIMAS PAS MUS

SIMAS KUDIRKA IR MŪSŲ KOLONIJA

Būna nusiskundimų, kad "Mūsų Lietuva" muša ir muša j tą patį būgną, atseit, kad Lietuva kenčia, kad yra persekiojama, kad ten nėra laisvės nei gerovės. Kokį entuziazmą Lietuvai su tokiais aimanavimais galys įgauti mūsų jaunimas? Argi nėra ko rašyti apie Lietuvą iš praeities laikų, kuomet ji buvo tokia didelė, laisva ir garbinga?

Teisingai ragina didysis Simo kaimynas, Vincas Kudirka, pačiam Lietuvos himne: – Iš praeities tavo sūnūs te stiprybę semia – , bet kas galėtų semtis stiprybės iš praeities, jeigu dabartis būtų sunaikinta? Nebūtų daugiau patrijotų, kurie tęstų pirmyn Lietuvos gyvenimą ir ji būtų įrašyta į žuvusių tautų skaičių. Užtat, kuo labiau mylime Lietuvos praeitį, tuo labiau privalome šaukti prieš žudiką, prieš pavergėją, kad jis mūsų tautos nepražudytų. Mūsų dabartinė garbė kaip tik ir glūdi rezistencijoje. Argi neturim perdėm pavyzdžių kaip ir mažos tautos spiriasi prieš milžinus? Ant galo kova ir kančia už laisvę yra pati garbingiausia Tėvynės meilės išraiška, kurioms visos tautos stato paminklus ir šventoves.

Kaip mes galime tylėti, jeigu kruvinoji Maskva lieja mūsų brolių kraują, o rusiškasis imperializmas gniuždo mūsų istoriją? Nejaugi negirdime balso tų 43-jų tūkstančių rinktiniausių Lietuvos sūnų, kuriuos tas imperializmas išplėšė iš tėvynės ir iš gyvųjų tarpo? Kaip mes išėiviai galime nešaukti, jeigu visa Lietuva maldauja, kad keltume balsą, nes jos burna užčiaupta? Koks nusikaltimas būtų nesirūpinti, jeigu tie, kuriems pavyko ištrūkti iš raudonojo pragaro, sakosi siekte prisieki savo nelaimės draugams ir Lietuvai nesiliauti raginę tautiečių, kad tik susimylę netylėtų?

34 metai baisiausios vergijos, šimtas tūkstančių lietuvių Sibire be teisės grįžti į savo gimtąją žemę, 850 tautiečių žuvusių per paskutinį karą; tarp tų 66 milijonų aukų, kurių iki šioliai pareikalavo sovietų pramonė, kiek ten lietuvių. Ogi kur mūsų išardyti paminklai, iškraipyta istorija, žlugdomas tautiškas, persekiojamas tikėjimas, terorizuojami ir kankinami nekalti žmonės, grubiai pažeidžiamos

(nukelta į 4-ą psl.)

Popiežius Jonas Paulius II LENKIJOJE

POPIEŽIAUS KELIONĖ IR LIETUVA

"Mano misija grynai religinė", nuolat stengiasi pabrėžti Popiežius savo kelionės į Lenkiją tikslą. Taigi, ne pasivažinėti išvyko; ir ne vien tik savo gimtosios žemės aplankyti. Popiežius keliauja kaip Kristaus atstovas, kaip Evangelijos skelbėjas, kaip šv. Petro įpėdinis. O Petrus Kristus patikėjo ir įsakė: Ganyk mano aveles, ganyk mano avinėlius.

O ką gi reiškia "ganyti", jei ne konkrečiai vesti išganymo keliu? Gi tas "išganymas" reikalauja taip pat, kad ganomieji – tiek avys, kiek piemenys – turėtų laisvę kvėpuoti: pilną laisvę išpažinti savo tikėjimą ir juo gyventi.

Popiežiui – kaip ir šv. Pauliui bei visai Bažnyčiai – istorinio žmogaus gyvenimo centras yra KRISTUS. Negalima Kristaus išbraukti iš žmonijos istorijos, jos nesužalotus; negalima pilnai suprasti tautos istorijos, be Kristaus. Ir ne vien tik Lenkijos istorijos, o kiekvienos tautos. Ir visos žmonijos istorijos.

Todėl iš krikščioniškosios Lenkijos, ypač iš Marijos šventovių, Popiežius nesiliauja šaukęs: Kristus turi pilietinę teisę laisvai jaustis mūsų kraštuose. O krikščionis – taip pat.

Šaukia Popiežius. Ir tiki, kad ir už sienos jo žodį girdės. "Gyvenam juk viešai deklaruotos informacijos laisvės amžiuje, sako. Ir man būtų labai nemalonu, jei tenai manęs negirdėtų".

Popiežiaus šauksmas, sako komentatoriai, pirmiausia nukreiptas į Lietuvos katalikus, artimiausius ir ištikimiausius. Pats Popiežius už juos meldžiasi, ir ragina visus tikinčiuosius už juos melstis – už Čekoslovakijos, Lietuvos ir Ukrainos katalikus. "Niekad negalim užmiršti šių mūsų brolių".

Popiežiaus kelionė Rusijoje – ir Lietuvoje – aprašyta tik keliomis eilutėmis. Ir pačioje Lenkijoje ypač TV buvo parodyti žmonių minias, supančias Šventąjį Tėvą. Kas iškelia vizito "pasaulinės svarbos reikšmę" – tai komunistinė ir pagoniška Kinija. Kai Maskva tyli ir "nemato",

(nukelta į 3-čią psl.)

Popiežius lietuvių kolegijoje

MONS. KL. RAZMINAS

Visai lietuvių tautai, ypač Šv. Kazimiero lietuvių kolegijai Romoje, šių metų gegužės 6-ji diena buvo istorinė. Tą dieną lietuvių kolegiją Romoje aplankė popiežius Jonas-Paulius II (Wojtyła). Tai įvyko kaip tik ketvirtą sekmadienį po Velykų, kai visa K. Bendrija šventė dvasių pašaukimų dieną. Ta proga Jonas-Paulius II, kaip Romos vyskupas, lankė Šv. Antano parapiją, kurios ribose yra ir lietuvių kolegija.

Iškilmingai sutiktas parapijos tikinčiųjų ir jaunimo, Šv. Tėvas pirmiausia aplankė seselių dorotiečių jaunimo auklėjimo institucijas ir po to parapijos šventovėje aukėjo šv. Mišias. Jų metu kalbėjo apie Gerąjį Ganytoją, raginantį, ypač jaunimą, išgirsti Kristaus kvietimą dirbti sielų išganymo srityje. Po šv. Mišių ir labai nuoširdaus susitikimo su parapijos tikinčiaisiais, jaunimu, dvasiškiais ir įvairių organizacijų atstovais Šv. Tėvas nuo šventovės balkono suteikė apaštalinį palaiminimą gausiai tikinčiųjų miniai, susirinkusiai Asti aikštėje.

Prieš grįždamas į Vatikaną, apie 8 v. v., popiežius Jonas-Paulius II aplankė ir Šv. Kazimiero lietuvių kolegiją, kurioje ugdomi nauji dvasiniai pašaukimai. Prie abiejų kolegijos namų plevėsavo augštai iškeltos vėliavos: Lietuvos trispalvė, Vatikano ir Italijos. Prie namų durų Šv. Tėvą sutiko Vakarų Europos lietuvių vyskupas Antanas Deksnys ir kolegijos rektorius prel. Ladas Tulaba. Kiti kolegijos gyventojai su svečiais,

* VATIKANO VIRŠŪNĖS BUVO NAUJAI PERTVARKYTOS po kard. Jean Villot mirties. Vatikano valstybės sekretoriaus ir Viešųjų Reikalų Tarybos prefekto vietą užėmė arkiv. Agostino Casaroli. Valstybės pasekretoriumi paskirtas Ispanas arkiv. Eduardo Martínez Somalo, 52 m. amžiaus, paskutiniu metu buvęs nuncijumi Kolumbijoje. Viešųjų Reikalų Tarybos sekretoriaus vietą, kurią iki šiol užėmė arkiv. Casaroli, paskirtas mons. Achille Silvestrini, 56 m. amžiaus, iki šiol buvęs tos tarybos pasekretoriu ir vadovavęs Vatikano delegacijai Belgrado konferencijoje. Į jo iki šiol užimtą svarbią vietą paskirtas mons. Audrys Bačkis, 42 m. amžiaus lietuvis. Viešųjų Reikalų Tarybos žinioje yra visi diplomatiniai santykiai su pasaulio valstybių valdžiomis. Be to, kartu su Vatikano sekretoriatu, Viešųjų Reikalų Taryba tvarko visus nunciatūrų bei apaštališkųjų delegatūrų reikalus ir vadovauja popiežiškajai komisijai Rusijos reikalams. Tai, mūsų žodžiais tariant, yra užsienio reikalų ministerija, kurioje mons. Bačkis dabar užima trečią augščiausią vietą.

kurių tarpe buvo ir naujai paskirtas viešųjų reikalų tarybos vicesekretorius prel. Audrys Bačkis, Tėvų marijonų vicegenerolas kun. Donaldas Petraitis, lietuviai Tėvai jėzuitai ir kiti Romoje gyvenantys lietuviai kunigai bei kolegijoje dirbantys italai, — popiežiaus laukė koplyčioje. Popiežių atlydėjo generalinis Romos vyskupijos vikaras kardinolas Ugo Polletti, popiežiaus rūmų prefektas arkivyskupas Martin, vyskupas Salimei ir kiti palydovai. Šv. Tėvą ir jo palydą pasitiko entuziastiškos ovacijos ir plojimai, ypač kai Šv. Tėvas beveik su kiekvienu pasisveikino. Šv. Tėvui atsiklaupus prie altoriaus, kolegijos auklėtiniai sugiedojo ir Lenkijoje žinomą gegužės mėnesio giesmę Švč. Mergelės Marijos garbei: "Sveika Marija, Motina Dievo". Giesmei nutilus, kolegijos rektorius prel. Ladas Tulaba trumpu žodžiu kreipėsi į popiežių:

"Haec dies, quam fecit Dominus" — tai diena, kurią mums davė Viešpats, džiaukimės ir linksminkimės — kalbėjo kolegijos rektorius. Išreiškęs didelį visų džiaugsmą dėl istorinio popiežiaus atsilankymo, rektorius trumpai priminė kolegijos išikūrimo istoriją, kurioje didelės reikšmės turėjo ir nuolatinė šv. Kazimiero glova. Baigdamas kalbą, rektorius pažymėjo, kad lietuviai šiandieną aukoja popiežiui tai, ką jie turi brangiausio: savo širdis ir savo tautos kančias.

Atsakydamas į pasveikinimą, Šv. Tėvas itališkai kalbėjo labai nuoširdžiai ir paprastai, nenuslėpdamas savo susijaudinimo:

"Pirmiausiai turiu prisipažinti, kad šis apsilankymas man yra labai brangus. Labai džiaugiuosi, kad Šv. Antano parapijos pastoracinio lankymo programoje buvo numatytas vizitas jūsų lietuviškoje kolegijoje. . . Ši kolegija Lietuvos Bažnyčiai yra labai reikšminga. Ji yra brangi taip pat ir visuotinei Romos Bažnyčiai. Aš negaliu nebūti arti jūsų. . . Jūs gerai žinote, kad aš esu iš Krokuvos. Ir šv. Kazimieras yra taip pat gimęs Krokuvoje. Taigi, jei taip galima sakyti, esame iš to paties miesto. Šv. Kazimieras turėjo iš Krokuvos iškelti ir dabar jis yra Vilniuje. Man taip pat teko iškelti iš Krokuvos ir dabar esu Romoje. . ." Šiuos šv. Tėvo žodžius palydėjo klaušytojų entuziazmas ir karšti plojimai. Plojimam nutilus, popiežius tęsė:

"Aš manau, kad ši vienybė, ši dvasinė vienybė, kuri yra gimusi tame pačiame mieste, mums padės vieni kitus gerai suprasti ir gerai bendradarbiau-

ti, vykdant pašaukimą, kuris tenka jūsų Tėvynei ir Bažnyčiai jūsų Tėvynėje. Visiem žinoma, kad Bažnyčia jūsų Tėvynėje, panašiai kaip ir Lenkijoje, priešinasi blogiui ir mums duoda gerą pavyzdį. Ypač gerą pavyzdį mums duoda Dievo tauta, lietuvių tauta, kuri yra taip tvirtai prisirišusi prie savo Bažnyčios, prie Kristaus, prie savo tikėjimo ir prie religinių tradicijų. Tai tauta, kuri pilnai nusipelnė tikros tautos vardą; tautos, kuri yra pilnai atradusi save, kuri gerai žino savo misiją."

"Baigdamas noriu dar pasakyti, — kalbėjo popiežius, — kad aš kasdien meldžiuosi už jūsų Tėvynę. Meldžiuosi netaip sau bendrai, bet atskirai, kasdieninėje maldoje išstardamas Lietuvos vardą! Manau, kad tai yra minimum — mažiausia — ką galime padaryti, siekdami išlaikyti mūsų vienybę ir mūsų solidarumą. Dievas telaimina jus visus, kurie gyvena šiuose namuose, čia rasdami aplinką, padedančią pasirengti kunigiškai tarnybai" — baigė savo žodį popiežius, visiem suteikdamas specialų apaštalinį palaiminimą.

Sunku apsaityti visų lietuvių ir svečių džiaugsmą, dėkingumą ir pagarbą. Tai buvo tikrai jaudinantys momentai, kai daugeliui dar teko ir atsiveikinant pabučiuoti šv. Petro žiedą. Šv. Tėvas kiekvienam rado paguodos ir padrąsinimo žodį. Visi ryškiausiai pajuto, kokia didelė asmenybė dabar vadovauja Petro laivui!

Popiežiaus Jono Pauliaus II vizitą Šv. Antano parapijoje, seserų dorotiečių vienuolyne ir šv. Kazimiero lietuvių kolegijoje plačiausiai aprašė Vatikano dienraštis "L'Osserv. Romano" gegužės 7-8 dienos laidoje. Jau pirmame puslapyje paskyrė specialų straipsnį, pavadintą "Dievo pilnos rankos", ir ištiesai atspausdino popiežiaus pamokslą, pasakytą Šv. Antano parapijoje. Kitame straipsnyje išsamiai aprašė visą vizito eigą, baigdamas popiežiaus pasakytą kalbą šv. Kazimiero lietuvių kolegijoje. Ši straipsnį gražiai puošė įspūdinga nuotrauka, vaizduojanti Šv. Tėvą besimeldžiantį lietuvių koplyčioje kartu su visais dalyviais.

Taip pat ir Vatikano radijo dienraštis "Radiogiornale" gegužės 7 d. laidoje plačiai panaudojo šių iškilnių aprašymą, kuris buvo įvairiomis kalbomis perduotas į visas pasaulio šalis. Išsamiausias iškilnių reportažas buvo perduotas į Lietuvą Vatikano radijo lietuviškųjų programų tarnybos, kuri parengė ir čia pateiktos popiežiaus kalbos lietuviškąjį vertimą.

KA ir KAIP

APIE MUS RAŠO

O ESTADO DE S. PAULO

TERÇA-FEIRA — 29 DE MAIO DE 1979

A URSS terá um cardeal?

ROCCO MORABITO
Nosso correspondente

ROMA — A Igreja Católica terá um cardeal originário da União Soviética? Fala-se, com efeito, de um bispo da Lituânia ou da Letônia entre os 15 cardeais que serão criados pelo papa João Paulo II no próximo consistório e cujo nome será reservado in pectore, isto é, será mantido em segredo. A nomeação de um cardeal da URSS seria um acontecimento histórico, embora não inédito, pois há o precedente do cardeal Josip Slippyj, arcebispo ucraniano de Lviv. Mas Slippyj foi criado cardeal, por Paulo VI quando já se encontrava exilado em Roma, depois de passar 15 anos nas prisões e nos campos de trabalho forçado da União Soviética. Nikita Kruchev resolvera libertá-lo graças à intervenção do papa João XXIII. Se um lituano ou lituano vier a ser criado cardeal, será o primeiro caso de um bispo da URSS, no exercício de suas funções ou impedido de exercê-la, a receber o chapéu cardinalício.

Nada se sabe, obviamente, sobre o nome que o papa reservou inspetore, embora prevaleça a opinião de que se trata de um bispo da chamada "Igreja do silêncio". No caso de se tratar de um bispo lituano, o nome em que se fala com mais insistência é o de d. Julijonas Steponavicius, de 68 anos, atualmente administrador apostólico de Panevėžys, perto de Kaunas. Há mais de 15 anos d. Steponavicius está "impedido". Parece que ele se encontra atualmente confinado na Província de Joniski, na pequena cidade de Zagare, no Norte da Lituânia, perto da fronteira com a Letônia.

A revista Elta Press, dos exilados lituanos, afirmou recentemente que João Paulo II enviou seu próprio chapéu cardinalício ao famoso santuário mariano de Ostrobramska, perto de Vilna, logo depois de sua eleição como papa.

Esse fato está sendo interpretado como uma indicação de que o papa tinha a intenção de escolher um cardeal da Lituânia. Afirma-se que em setembro último d. Steponavicius enviou, da cidade onde se encontra confinado, uma carta ao presidente da Lituânia, pedindo-lhe autorização para voltar para seus diocesanos, em Vilna. Resta a ver se o caso de d. Steponavicius e de outros bispos lituanos impedidos será resolvido.

Jūrininko šuolis laisvėn

Simo Kudirkos pergyvenimai knygoje "For Those Still at Sea"

Praeityje daugiausia tik rašytojai reiškė socialinį ir politinį kriticizmą. Dabar Vakarų pasaulyje tuo pradeda užsiimti įvairūs specialistai — nuo istorijos iki psichologijos ir sociologijos tyrinėtojų. Kadangi sovietų orbitos valstybės yra valdomos vienos partijos diktatūros, betkokia socialinė ar politinė kritika atliekama daugiausia rašytojų tos partijos priežiūroje.

Kai Chruščiovas kritikavo Stalino asmens garbinimą, laikė naudingą dalyku spausdinti Aleksandro Solženicino knygą "Viena diena Ivano Denisovičiaus gyvenime". Tačiau, laikui bėgant, ir ši knyga buvo uždrausta. Ji per daug ryškiai atskleidė ištremtųjų gyvenimą Sibire. Jei kas nors bandytų nagrinėti politinę sovietų sistemą ir suabejotų ja, klausdamas "ar Sovietų Sąjunga išgyvens iki 1984" (kaip Andriejus Amalrikas klausė), būtų pašalintas iš universiteto, kaip ir šio klausimo autorius. Norint suprasti rusų praeitį ir dabartines sąlygas, neužtenka sistematiškai analitiškų studijų — reikia skaityti knygas kaip "Dr. Živago".

Bet ar lietuviams būtina skaityti tuos pusiau filosofinius romanus, norint pažinti dabartinę mūsų tautos būklę? Ne dabar, kai lietuviai autoriai yra parašę tiesiogiai Lietuvą liečiančių knygų. Jurgis Gliuda yra parašęs dramą apie Simą Kudirką, o Algis Rukšėnas — istorinio pobūdžio veikalą ta pačia tema. Pastarasis surinko faktus moksliniu būdu, būtent, apklausinėjo "Vigilant" laivo jūrininkus ir JAV vyriausybės pareigūnus. Tai buvo akademinio pobūdžio darbas. Kai A. Rukšėnas buvo paklaustas, kaip jisai sugebėjo sutelkti tiek daug medžiagos ir ar turėjo daug sunkumų, atsakė, kad dauguma vyriausybės pareigūnų davė pareiškimus mielu noru, norėdami įrodyti savo nekaltumą S. Kudirkos dramoje. Jie esą net nurodinėjo kur daugiau galima būtų gauti medžiagos.

S. Kudirkos nuotykiu susidomėjo net televizija — 1978 m. matėm jį filme, rodytame televizijoje.

Dabar mes turime dar vieną knygą, būtent "For Those Still at Sea", parašytą ta pačia tema. Idomiausia, kad ši knyga yra parašyta paties Simo Kudirkos su koautoriumi Larry Eichel. Kai aš pirkau knygą iš paties S. Kudirkos, paklausiau jo nuomonės apie televizijos ir kitų autorių darbą, apimantį šį jo gyvenimo epizodą. Jis pareiškė, kad su labai mažom išimtim televizijos atvaizdavimas šio įvykio buvo teisingas. A. Rukšėnas esąs idėjęs labai daug darbo, rašydamas knygą.

Ir J. Gliuda, ir A. Rukšėnas savo knygose pateikė gana smulkų S. Kudirkos šuolio aprašymą, kuris vis dėlto tėra dalis jo odisėjos. Man pvz. idomiau buvo skaityti paties S. Kudirkos knygoje, kaip jis gynė savo bylą sovietiniame Vilniaus teisme. Taip pat jo knygoje randame šeiminio gyvenimo epizodus — pvz. kaip jo žmona svyravo ir panašiai. Aprašymas gyvenimo kalėjime yra panašus į daugelio kitų ir dėlto skaitytojui nebėra naujas dalykas. Daug idomiau skaityti apie tai, kaip S. Kudirka ir kiti politiniai kaliniai gaudavo žinias apie įvykius JAV-se — komunistės Angela Davis bylą, H. Kissingerio politiką ir t.t. Dramatiškas yra aprašymas epizodo, kaip buvo surasti S. Kudirkos gimimo metrikai JAV-se, kurie teisiškai igalino jį atvykti į JAV-bes, ir kaip tie dokumentai buvo panaudoti.

S. Kudirkos knyga "For Those Still at Sea" duoda pakankamai faktų apie gyvenimą sovietų okupuotoje Lietuvoje ir Sov. Sąjungoje. Tokių faktų retai užtinkama intelektualų raštuose bei rašytojų kūriniuose. Jau vien dėlto verta skaityti šią knygą, kuri užpildo spragą, paliktą Vakarų sociologų ir Rytų rašytojų.

Simas Kudirka a. Larry Eichel, FOR THOSE STILL AT SEA. The defection of a Lithuanian sailor. Simas Kudirka's own story of his four year journey to freedom. The Jacket design by Dick Adelson. The Dial Press, New York 1978, p. 226.

K. Raudonis

POPIEŽIAUS KELIONĖ IR LIETUVA

tai kinai pastebėjo, kad 1000 viso pasaulio žurnalistų — reporterių lydi Popiežių ir jo žodžius perduoda visom kalbom. Taigi, ir kinų kalba. Ir nors ten dar uždrausta "religijos propaganda", milijonai kiniečių yra paties Popiežiaus katechizuojami. Ir pradeda pažinti Kristų.

Popiežių lydi ir keli lietuviai: iš Vatikano—Amerikos lietuvis vysk. Paulius Marcinkus, o iš pačios Lietuvos — atvykę jo pasitikti vysk. Liudas Paviljonis ir Romualdas Krikščiūnas. Kokie kiti santykiai su lietuviais, dar nežinom; tik žinom, kad Popiežius Lietuvos neužmiršo.

BALTARUSIJOS Lietuvos pogrindžio leidinys:

LIETUVIŲ

NAIKINIMAS

"APIE LIETUVIŲ PADĖTI BALTARUSIJOS RESPUBLIKOJE"

Antras sąsiuvinys
Antras leidimas

Vilnius 1978

(tesinys iš praeito numerio)

BALTARUSIJOS LIETUVIŲ KOVA DĖL SAVO TEISIŲ

Apverktina lietuvių ir religinė padėtis. Breslaujos rajone nėra nei vienos bažnyčios, kurioje mus aptarnautų gimtąja lietuvių kalba. Apse, Vydžiuose ir Peleke bažnyčios uždarytos. Į Lietuvos bažnyčias mums toli, 40 ir daugiau kilometrų. Praktiškai mums nuvykti į pamaldas Lietuvoje neįmanoma, nes keleivinės mašinos nepriderintos prie pamaldų laiko.

(...) Persekiojamas tarybinės lietuviškos periodinės spaudos platinimas... Vietinė valdžia davė nurodymą pašto tarnautojams pranešti apie asmenis, kurie atvyksta iš Lietuvos ir užsako didesnę kiekį lietuviškos spaudos: tokius reikia išaiškinti ir pričiupti".

Gale pareiškimo Breslaujos rajono lietuviai, remdamiesi naujos TSRS konstitucijos 32,43,50 ir kitais straipsniais, prašo: leisti atidaryti lietuviškas mokyklas ten, kur gyvena lietuviai (Zabarninkuose ir kitose vietovėse); leisti atidaryti bažnyčias Apse, Vydžiuose ir Peleke, taip pat leisti kunigams iš Lietuvos apsigyventi ir eiti pareigas Breslaujos rajone; leisti palaikyti kultūrinius ryšius tarp BTSR ir LTSR lietuvių; sudrausti vietinius pareigūnus, kad netrukdytų platinti tarybinę lietuvišką periodinę spaudą; patvarkyti, kad visuotinio gyventojų surašymo metu, kuris įvyks 1979 m. sausio mėn., lietuvių neužrašintų gudaus arba lenkais. Apibrendindami visa, kas išdėstyta, prašo pašalinti lietuvių diskriminaciją arba prijungti Breslaujos rajono vakarinę dalį su Apso ir Vydžių miesteliais prie Lietuvos TSR.

3. Pareiškimas Belgrado Pasitarimui.

Pradžioje pareiškimo minima, kurie vakarų Baltarusijos rajonai pagal Lietuvos 1920.VII.12 d. sutartį su Tarybų Sąjunga ir Baltarusijos TSR Aukšč. Tarybos 1940.VIII.3 d. nutarimą turėjo būti prijungti prie Lietuvos. Toliau pareiškime nurodomi lietuvių tautinės mažumos Baltarusijos TSR-e diskriminacijos faktai (žinomi iš 1972 m. leidinio).

Pareiškime rašoma: "Šis Baltarusijos TSR lietuvių apgyventas kraštas davė Lietuvai daug veikėjų, mokslininkų, rašytojų. Vosyliškio valsčiuje, Lebedkos dvare, yra gimęs biologas prof. T. Ivanauskas, iki pat savo gyvenimo galo (1970 m.) kovojęs už šio krašto lietuvių teises. Gervėčių apylinkėje, Miciūnų kaime, yra gimęs ir augęs Vilniaus vyskupas J. Steponavičius, dabar ištremtas į Žagare. Imant tolimesnius laikus, iš šio krašto yra kilę Zablockis Jurgis (1510-1563 m.) iš Zabolotės, pietvakarius nuo Rodūnės, vienas iš lietuvių raštijos pradininkų; Jundzilas Stasys Bonifacas (1761-1847 m.) gimęs Jasionyse, Varenavo rajone, mokslininkas gamtininkas, Vilniaus universiteto profesorius, ir daugelis kitų.

(...) Žiauriai persekiojami Baltarusijos tikintieji. Dabar Baltarusijoje nėra nei vieno lietuvių kunigo. (...) Baltarusijoje nėra lietuviškų mokyklų, o tuo tarpu Lietuvoje pilna rusiškų.

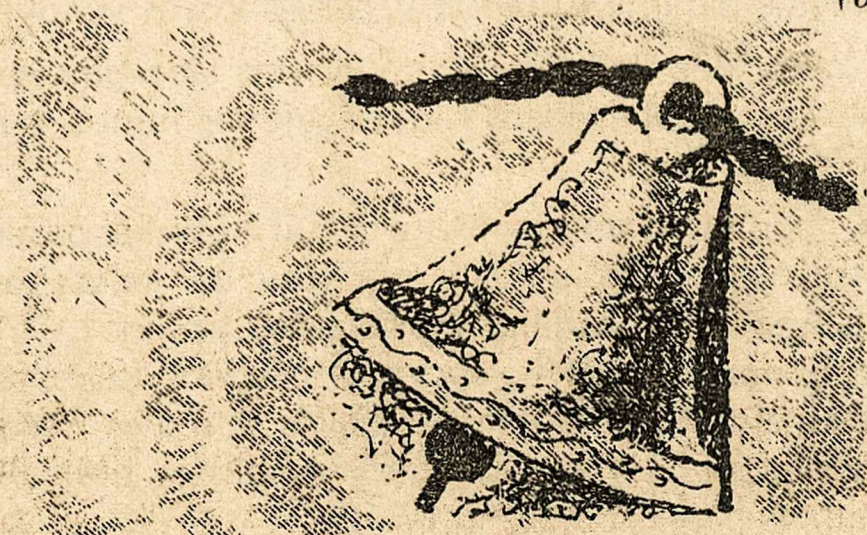
(...) Daug skundų ir pareiškimų buvo rašyta dėl lietuviams daromų skriaudų vietiniams (Baltarusijos) ir aukščiausiems (Maskvoje) organams. Taip pat prašyta lietuvių apgyventas vietoves prijungti prie Lietuvos TSR. Po pareiškimais būdavo iki 2 tūkstančių ir daugiau parašų. Pareiškimai liko be pasekmių.

(...) Mes negalime užmerkti akių prieš faktą, kad dabartinėje Baltarusijos TSR teritorijos dalyje, kurioje nuo amžių lietuvių gyventa, lietuviai yra diskriminuojami, naikinama jų kalba, kultūra, religija".

Gale pareiškimo prašoma imtis priemonių, kad lietuviams, gyvenantiems Baltarusijos TSR-e, daromos skriaudos būtų atitaisytos ir jiems taikoma diskriminacija panaikinta. Konkrečiai išvardijama, kas turi būti padaryta, kad lietuviai Baltarusijoje realiai galėtų naudotis teisėmis, kurias garantuoja TSRS konstitucija ir Helsinkio Baigiamasis Aktas.

Šis lietuvių Helsinkio grupės suredaguotas pareiškimas nepasiekė Belgrado, nes buvo areštuotas V. Petkus, kuriam buvo pavesta perduoti dokumentą adresatui.

(bus daugiau)

SIMAS PAS MUS

žmogiškosios teisės, taikoma visokeriopa diskriminacija, atimama laisvė ir tauta velkama į rytų pasaulio košmarą, kuriam ji niekad nenorėjo priklausyti? Argi visa tai neturi iššaukti ne vien tiesioginiai paliestųjų, bet ir visų Lietuvos sūnų, pasak Simą Kudirką, "nesiliaujantį klyksmą?"

Brangūs tautiečiai, žinokime viena: kiek mes iki šiol bedarėm, mūsų šauksmas iki šiol dar per silpnas. Šimtai geriausių mūsų karžygių ir idealistų miršta vien dėl to, kad mes tylim arba nepakankamai šaukiame. Junkime jėgas, krutėkime, palikime vištininko kivirčius ir neleiskim daugiau smaugliui tyliai praryti nei vienos lietuviškos aukos. Kelkim balsą prieš kiekvieną skriaudą, aiškinkim naiviems Vakarams, įtikinkim, protestuokim, kur reikalinga, žadinkim aliarmą, neduokim priešui ramybės, kuomet jis kėsina mūsų gyvybę.

Kada mūsų sostinė buvo okupuota, per metų metus šaukėm kam tik tai galėjom:

– Ei, pasauli, mes be Vilniaus nenurimsim. – O dabar, kai visa Lietuva skęsta, nejaugi miegosim?

Kitados išgirdome vieno Kudirkos balsą: – Kelkite, kelkite, kelkite..., išgirskime ir kitą mus maldautę maldaujantį Kudirką: – Broliai-sesės lietuviai, junkimės į vieną ir laimėsime!

SIMAS KUDIRKA VILA ZELINOJ

Sekmadienis, birželio mėn. 3 d., buvo skirtas Simo Kudirkos susitikimui su lietuviais Vila Zelinoje.

Globojami p.p. J. ir Ald. Valavičių, Simas Kudirka ir jo palydovas Romas Kasparas atvyko į Šv. Juozapo parapijos bažnyčią 11 val. išklausti lietuviškų šv. Mišių. Jas atnašavo ir Sekminių šventei pritaikytą pamokslą pasakė kun. Petras Rukšys – salezietis. Gražiai giedojo šv. Mišių metu Liet. Kat. Bendruomenės choras, diriguojant maestroi V. Tatarūnui.

Visus pamaldose dalyvavusius lietuvius labai sujaudino (kai kuriuos net iki ašarų) Simo Kudirkos su nuostabiai giliu įsijautimu paskaityta "Malda už tėvynę".

Po pamaldų svečiai buvo priimti Brazilijos Lietuvių Bendruomenės pirmininko Jono Tatarūno ir jo žmonos Veros namuose, kur visi kartu papietavo.

15 val. Seselių Pranciškiečių Kolegijos salėje įvyko plataus masto susitikimas su lietuviais – akademija, kur dalyvavo virš 200 asmenų.

Buvo sudarytas garbės prezidiumas, į kurį Br. Liet. B-nės pirmininkas (jo atidarymo žodis talpinamas atskirai) pakvietė svečius Simą Kudirką ir Romą Kasparą; be to, prel. Pijų Ragažinską, adv. Alg. Sliesoraitį, inž. Al. Valavičių ir inž. A. Zizą. (Šie du paskutiniai – tai Brazilijos Lietuvių Jaunimo Sąjungos atstovai).

Pirmiausia sveikinimo žodį tarė Pasaulio Lietuvių Bendruomenės įgaliotasis atstovas ir "Pasaulio Lietuvio" redaktorius Romas Kasparas.

Po to prabilo Simas Kudirka. Kalbėjo beveik 2 valandas. Bet jo kalba buvo tokia įdomi, kad visi jos klausėsi su didžiausiu atidumu. O po to dar apie ištisą valandą atsakinėjo į įvairiausių paklausimus.

Simas kalbėjo aiškiai, nuoširdžiai ir tvirtai. Kalbėjo su giliu įsitikinimu ir įsijautimu. Kalbėjo apie savo kietų išgyvenimų odisėją, apie lietuvių kančias tėvynėje ir Sibiro koncentracijos stovyklose. Kalbėjo pabrėždamas kenčiančių brolių nepaprastą tėvynės meilę, ir visų gyvą laisvės troškimą bei konkrečius darbus laisvės siekime.

Simo žodžiai, lyg tie Laisvės Varpo dūžiai, skverbėsi giliai į klausytojų širdis ir virpino jose tėvynės meilę ir užuojautą kenčiančiai Tautai. Ir žadino ryžtą aukotis įvairiems darbams dėl Lietuvos labo bei telkti piniginę paramą tų darbų ir laisvės kovos vykdymui.

Simo kalba Vila Zelinoje paliko visiems labai gilią įspūdį. Visi, kurie jos klausėsi, ilgai gvildens tarpusavyje tas mintis, kurias girdėjo iš gyvo liūdininko lūpų.

19 val. Jaunimo Namuose įvyko Simui Kudirkai pagerbti Vakarienei, į kurią atsilankė apie 70 asmenų, norėjusių dar kelias valandas praleisti su mielais svečiais. Vakarienę organizavo Brazilijos Liet. B-nės valdyba, o jos paruošimu rūpinosi Šv. Juozapo parapijos klebonas kun. J. Šeškevičius, talkinamas L.K. Moterų Draugijos valdybos. Vakarienei praėjo rimtoje susikaupimo ir susimąstymo nuotaikoje, besidalinant Simo Kudirkos kalboje pasakytomis mintimis.

M. V.

Diario de S. Paulo

Domingo, 3 de junho de 1979

No local

Estará em São Paulo amanhã, o marinheiro lituano Simas Kudirka que um dia pulou em alto mar de um navio soviético para um barco da Guarda Costeira dos EUA, para pedir asilo político. Acabou devolvido aos russos, e depois de novo libertado. Página 13

Em São Paulo, o homem que desafiou a KGB

Antonio Miguel

O marinheiro Simas Kudirka que em 1970 impulsionado por um forte desejo de liberdade efetuou um salto de três metros em alto mar da embarcação russa que servia para um navio da Guarda Costeira dos Estados Unidos e posteriormente desafiou a polícia secreta soviética KGB, encontra-se em São Paulo em visita a colônia lituana radicada no Estado.

O nome do marinheiro do navio Sovietskai Litva tornou-se mundialmente conhecido no dia 23 de novembro de 1970 quando ele conseguiu realizar o perigoso salto em busca de asilo político no navio Vigilant da Guarda Costeira Norte Americana. Entretanto, Simas Kudirka acabou sendo entregue a uma escolta soviética e levado de volta após ser violentamente espancado.

O então presidente dos Estados Unidos, Richard Nixon ao tomar conhecimento dos fatos mostrou-se indignado e após grande pressão da colônia lituana concedeu a cidadania norte-americana a Simas que já havia sido levado de volta à União Soviética e condenado há 10 meses de prisão após desafiar também o Tribunal Russo.

Salto

Quando tinha apenas 13 anos de idade, (1940) a União Soviética invadiu a Lituânia. O pequeno país de três milhões de habitantes passou então a seguir o regime comunista e em consequência a maior parte da população conseguiu fugir para outros países do mundo livre inclusive o Brasil. Os soviéticos passaram a considerar as tentativas de fugas do país como ato de traição e as penas iam desde a condenação até 15 anos de prisão até a execução por um pelotão de fuzilamento.

O então garoto Simas Kudirka, como a maioria dos seus patrícios passou a sonhar com a liberdade. Assim, ingressou na Marinha Soviética em busca de uma oportunidade para escapar ao regime comunista.

Essa oportunidade iria ocorrer somente 30 anos mais tarde. Em 23 de novembro de 1970, Simas Kudirka, rádio-operador do navio pesqueiro Sovietskaia Litva, cometeu uma loucura e como resposta ao seu sonho de liberdade, obteve a prisão.

Foi assim: o barco que servia estava ancorado no litoral norte-americano de Massachusetts próximo ao navio Vigilant da Guarda Costeira Norte-Americana. A bordo da embarcação soviética membros da comissão de peritos em pesca dos Estados Unidos discutiam com os tripulantes russos problemas pesqueiros. Foi nesse momento que Simas tentou conseguir asilo dos norte-americanos e pulou de um convés para outro. A bordo do navio Guarda-Costa o marinheiro lituano implorou de joelhos para «que o deixassem ficar». O comandante da embarcação estadunidense, capitão-de-fragata Ralph Eustis, em dúvida quanto decisão que deveria tomar consultou o comando da Guarda-Costeira que por sua vez recebeu ordens de Washington para que fosse negado o asilo a Simas. Desesperado ao saber da decisão, o marinheiro lituano afirmava que preferia atirar-se ao mar e morrer do que voltar ao navio russo. Três tripulantes do navio russo subiram a bordo da embarcação norte-americana e tentaram levá-lo de volta. Diante de uma desesperada resistência do marinheiro outros russos vieram e ele acabou sendo levado de volta desmaiado, ferido e ensanguentado.

MŪSŪ LIETUVA

EM PORTUGUÊS NR. 8 (15)

Suplemento de
MŪSŪ LIETUVA NR. 22 (1707) 1979.VI.7

M. Ivanauskas - Sursum corda (fragmento)

Aulas de lituano
Todos os sábados
15,00 - 16,30
Rua Inácio 621 - V. Zelina

MIKALOJUS IVANAUSKAS

Anos atrás, o artista Lituano MIKALOJUS IVANAUSKAS iniciou o desenvolvimento da PIROGRAVURA livre, a qual atinge os efeitos da técnica de "offset" e os palpáveis valores de escultura.

Após a II Guerra Mundial, viveu em exílio na Bavária, onde prosseguiu seu trabalho, aperfeiçoando-o.

De 1949 a 1958 viveu no Brasil, onde continuou o aperfeiçoamento das técnicas de pirogravura usadas na Alemanha, usando arames de variadas espessuras e formatos, aquecidos eletricamente. Assim atingiu um grau de maior sutileza em seus trabalhos.

Em 1959, o artista mudou-se para Cicero, Illinois, e a vida nos Estados Unidos proporcionou-lhe novos horizontes. Os meios técnicos facilmente acessíveis, fizeram-no chegar a resultados muito criativos com as madeiras de tília, pinheiro, vidoeiro e cedro; papelão, placas de cortiça e "celotex" ajudaram-no a produzir os trabalhos mais recentes.

Em busca de novas formas de texturas e outras inovações, ele usou chumbo quente derretido, pedras, cascalho, pedaços de metal limpo e lascas de ferro. Pequenas tochas de "Benz O Matic" acrescentaram-se-lhe a nuances muitos sutis da técnica de "offset".

Seu trabalho foi exibido na Lituânia, Alemanha, Brasil e em Chicago, Illinois.

Tradução por
E. Vazgauskas

M. Ivanauskas - a Virgem de Pažaislis

JUOZAS GRIŠMANAUSKAS

TO LIMIEJI KVA DRA TAI

KOLCHOZŲ GYVULIAI

Kai pravažiudavome keliu, ratai kai kur iki stebulių įsiverždavo, ypač drėgnesnėse vietose. Dviračiu tegalėjai tik šoniniais takeliais važiuoti. Karo metu kelius išmaišė rusų ir vokiečių tankai, per tą laiką dar ne visur jie buvo atsigavę, nors valdžia vis siuntinėjo žmones jų taisyti. Daugumoje tik tiltus per upelius ar gilesnius griovius pastatė.

Paravės dar buvo pilnos vandens, kurkė varlės, o pievose kalėsi purienos. Kolchozų gyvuliai jau ganėsi lauke. Karvės, perbliukusios, kažin, kiek jos galėjo duoti pieno tokios, kitos su veršiukais. Ten pat vaikštinėjo ir avys su ériukais. Arkliai atskirai. Bet visi tokie suvargę. Tik linksmi, kad žolė pradėjo kaltis.

O čia taip nesenai kolchozininkai iš galvos éjo, nežinodami, ką jiems numesti. Šienas, šiaudai ir visoks pašaras išsibaigė. Kiti jau pernai buvo šiaudus iš stogų išpešioję. Šiomet nebuvo né kaip daugiau imti, kad paskui, lietui užėjus, varvėti neimtų.

Karvės šaukia tvarte. Vyrai, keliese susikibę, kélé ne vieną, kai pirmą kartą išginė laukan. Nepastovi ir gana, reikia ramstyti, kaip pomidorą. Gera savaitė praėjo, ligi ant savų atsistojo.

Kitais laikais čia niekuomet nepasitaikė, kad toks sunkus pavasaris gyvuliams būtų. O dabar, kaulai stybso atsikišę iš tolo, karvė labiau į mintuvus, negu į gyvulį panaši. Paukščiai atsistos kuriai ant nugaros, ir peša plaukus. Gyvulys tik pasijudina į šonus ir vėl toliau snukiu gramdo žemę.

— Tos karvės vieverséliams skolingos, — juokauja kolchozininkai, bet ir iš jų veidų matyti, kaip jiems tai skaudina širdį nors tos karvės priklauso ne vienam kuriam, o visam jų "kolektyvui".

Vėliau, kai pievos apsipylė žalumu, viskas labiau atgijo. Tik melžėjos skundėsi, kad karvės dar mažai pieno duoda, ir jos darbadienio net per keturias dienas nepadaro.

— Tampai, tampai, o čia kaip šikšna kokia. Pieno kaip nėra, taip nėra. Iš kur gi ji pieno duos, jei pati vos gyva pajuda, — barasi moterys kolchoze su brigadieriumi.

Sis gi nieko negali pataisyti, jei iš aukščiau nustatyta, kad melžėjų darbadienis skaitomas ne pagal pamelžtų karvių skaičių, o pagal tai, kiek pieno primelžta.

Tiktai viduvasarį melžėjos atsigaus, kai karvės spėja sustiprėti, bet kur dar tas viduvasaris? O ir visi čia turi savo normas.

Kiekvienas vyras kolchozui turi skirti 250 darbadienių, moterys su vaikais 150, jei vaikų neturi — 250. Vaikams nuo 12 metų — apie 80. Jei tai būtų tik dienomis skaitoma, tai dar nieko. Tik yra nustatytos darbo normos. Yra pasakyta, kiek turi būti nuveikta per dieną. Todėl ir akėtojai, arėjai, šienpioviai, griebėjai, šieno krovėjai ir kt. kiekvienas žino, kokį plotą kuriam reikia aparti ar nuakėti, ar pievos išpiauti, kad gautų įskaitytą darbadienį. Pagal tai jie rudenį gaus atlyginimą iš kolchozo.

(bus daugiau)

JONAS SAURUSAITIS

ANTANAS DUTKUS

Paskutinė "Vilnies" Valdyba vidury sėdi Antonina Bernatavičiūtė-Saurusaitienė, stovi iš kairės Jonas Adamavičius, Jonas Ramanauskas ir Jonas Saurusaitis.

Sanpauliškė Mūsų Lietuva, trumpoje kronikoje "Mūsų mirusieji", pranešė iš Rio de Janeiro, kad š.m. balandžio mėn. 28 dieną, tenai mirė Jonas Saurusaitis, gimęs 1901 metais, Barzduose, Šakių apskr., nuo kraujo išsiliejimo smegenyse. Paliko našlę Antoniną Saurusaitienę, sūnų Antaną Saurusaitį, vedusį Sonią A. Dutkaitę ir 4 anūkes.

Liūdnos žinios beaplanko mūsų koloniją. Traukiasi iš gyvųjų gretų mūsų tautiečiai kasdien. Jau nėra savaitės, kad nepalydėtume amžinybėn vieno, dviejų, ar daugiau mūsų brolių. Nykstame svetimoje žemėje, išėikvoję čia savąsias jėgas.

Rašyti apie Joną Saurusaitį ir jo gyvenimą šioje šalyje, negalima tylomis praėiti, neperžvelgus Rio de Janeiro lietuvių kolonijos veikimą, nuo pirmųjų imigracijos dienų, nes vėlionio gyvenimas, neatskiriama buvo surištas su visa tenyškčia lietuvių bendruomene, su jos siekais ir veikla.

Iš Lietuvos emigracija daugiausia buvo nukreipta į São Paulo estadą, į fazendas ir į São Paulo miestą. Į kavos fazendas buvo vežami emigrantai už dyką laukų darbams, o į miestus vyko lietuviai laisvų profesijų, savais pinigais mokėdami kelionę, todėl jų nevaržė jokie įsipareigojimo kontraktai, galėdami apsisotiti ten, kur kam patiko. Gi tuo tarpu buvusi Brazilijos sostinė, Rio de Janeiro miestas, dėl įvairiausių priežasčių, o taip gi ir dėl karšto tenai klimato, lietuvių patekdavo labai nežymus skaičius. Vieni jų, tiesiog iš Lietuvos atvykę, tenai apsisotėjo, o kiti, jau anksčiau emigravę, jieškodami geresnių darbų, tenai užklysdavo ir apie 1927/28 metus, Rio de Janeiro mieste ir apylinkėje, kaip Niteroi, Caxias, buvo priskaitoma apie 300 lietuvių atėivių, tarp savęs nepalaikydami jokių santykių, vesdami išsklaidytą, neorganizuotą gyvenimą, kaip tuo tarpu São Paulo mieste, visuomeninis lietuvių gyvenimas jau buvo pradėjęs virte virti: organizacijos, laikraščiai, klubai, lietuviški parengimai. Kaip tik tokiu laiku, 1927 metais, liepos mėn., tiesiog iš Lietuvos į Rio de Janeiro, atvyko Jonas Saurusaitis, Kaune dirbęs Ūkininkų Sąjungos Bendrovių reikalų vedėju. Nežymiai, prasilavinusių lietuvių skaičius didėjo. Buvusių Lietuvos valdininkų, mokytojų, organizacijose dirbusių asmenų pradėjo atsirasti Rio de Janeiro mieste. Toks palaidas, išblaškytas Rijaus lietuvių gyvenimas ne visiems patiko. Jaučiama buvo trūkumas santykių su savais tautiečiais. Tokioje nuotaikoje gyvenant, toli nuo savo krašto, tarp svetimų žmonių, be savo kalbos, gimė noras susiorganizuoti, kilo mintis susiburti sostinės ir apylinkės lietuviams į vieną lietuvišką organizaciją, kurioje galėtų, bendro likimo lietuviai, pasidalyti mintimis, prisiminti savąją tėvynę, pasipasakoti savo ir išgirsti kitų skundus. Šitokios idėjos ir darbo iniciatorium buvo Jonas Saurusaitis, o jam pritarė

(nukelta į sekantį psl.)

PARDUODAME automobiliams

SKYDELIUS su

grandinėle raktams

(chaveiro com emblema
Vytis e bandeira)

VISKĄ RASITE

ŠV. KAZIMIERO
PARAPIJOS
KLEBONIJOJ

LIPINÉLIUS

— Adesivos

JONAS SAURUSONIS

ir šiai idėjai realizuoti, padėjo Justinas Šaulys, Stsys Puišys-Šakelė, Jonas Survila ir kt. Visi pasitarę, 1928 metais spalio mėn. 14 dieną, susirinkę pas Joną Survilą Av. Mém de Sá, 16, formaliai įsteigė Rio de Janeiro Lietuvių organizaciją pavadindami ją "Vairas". Tame susirinkime buvo priimti įstatai ir išrinkta Rio de Janeiro Lietuvių organizacijos "Vairas" pirmoji valdyba su Jonu Saurusaičiu priešaky. Valdybos sąstata sudarė dar šie asmenys: J. Survila, J. Brankutis, A. Jakelis, St. Puišis-Šakelė ir J. Šaulys. Pirmas valdybos rūpestis buvo, užmegsti santykius su São Paulo lietuvių organizacija, Susivienijimas Lietuvių Brazilijoje užsisakyti laikraštį "Garsą" ir susisiekti su Argentinos ir Amerikos lietuviais. São Paulo lietuviai sutiko "Vairą" su geriausiais pakejimais. Bet... "gerais norais ir pragaras grįstas", o "Vairui" tik gerų norų neužteko.

Noras turėti savą organizaciją ir pasireiškęs entuziazmas joje dirbti, greitai ėmė atslūgti. "Vairo" veikimas silpnai reikėsi. Pasiklydusiems lietuviams dideliame mieste, sunku buvo periodiškai rinktis, Kliūtys reikėsi didesnės už pasiryžimą ir norą dirbti. Po kelių posėdžių bei susirinkimų, išvykų į Ilha do Governador ir kitų pramogėlių, "Vairas" išlėto nyko ir, pagaliau, visiškai užgeso. Liko tik jo vardas Brazilijos lietuvių istorijos lapuose. Ir vėl Rio lietuviai liko paire, neorganizuoti, blaškėsi, kol, pagaliau, ir vėl Jono Saurusaičio iniciatyva, 1934 metais, vasario mėn. 16 d., įkūriama nauja lietuvių organizacija – "Lietuvių Sąjunga Brazilijoje Vilnis", kurios pirmoji valdyba buvo tokio sąstato: Jonas Saurusaitis pirmininkas, Jonas Balčiūnas, Vice-pirmininkas, Juozas Ramanauskas sekretorius, Petras Jonušas išdininkas, ir Jonas Ramanauskas narys. Organizacija gyva veikė iki pat karo pradžios, vis Jonui Saurusaičiui vadovaujant.

Užsidarius "Vilniai", Jonas Saurusaitis nesustojo dirbęs lietuvišką darbą Rio de Janeiro lietuvių tarpe; tai prie bažnyčios, tai radio lietuviškas valandėles organizuojant ir jas remiant, tai visokiais minėjimais, žmonai Antoninai padedant, judino ir jungė lietuvius, kol leido sveikata. Jisai buvo lietuviško judėjimo ašimi, kai ji kryptelėjo ir išstūmė Joną Saurusaitį iš gyvųjų tarpo.

Rio de Janeiro lietuviai gausiai susirinko į paskutinę vėlionio kelionę, atiduoti jam pagarbą už jo paliktus darbus ir tarti paskutinį sudie, jam persikėlus amžinajam poilsiui į Lietuvių Panteoną Catumbi ka-puose.

Nixon

«O que aconteceu é totalmente contrário aos princípios de nosso país». Assim, indignado o então presidente Richard Nixon se manifestou sobre o assunto ao ser informado por seus assessores. A não aceitação de Simas Kudirka como asilado contrariava o artigo 33 da Convenção de Genebra, pois a vida e a liberdade de Kudirka estavam em sério perigo.

A Comissão de Direitos Humanos de Boston conseguiu a Corte Marcial para os oficiais do Vigilant, a Associação de Exilados Lituanos encaminhou outro protesto e toda a opinião pública mundial se levantou em favor do marinheiro que sonhava com a liberdade.

Prisio

Simas Kudirka é levado de volta a União Soviética. Ali é condenado há 10 anos de trabalhos forçados e durante o julgamento realizado em 1971 desafiou o Tribunal afirmando:

«Eu não me considero culpado pois não traí a minha Pátria, a Lituânia. Eu não considero a Rússia, hoje chamada de União Soviética, como sendo o meu país... Eu não sou criminoso do ponto de vista das leis internacionais... Eu peço apenas que concedam a Independência à minha Pátria, a Lituânia.»

Em 1973, após cumprir parte da pena na Sibéria, os defensores de Simas descobrem que sua mãe havia nascido no Brooklin e fora para a Lituânia ainda pequena. Encontrou-se o atestado de batismo na Igreja de Santa Maria dos Anjos no Brooklin em Nova York e então, passados três meses, as repartições oficiais reconheceram a cidadania americana de sua mãe e concederam a mesma condição a ele. O governo norte-americano conseguiu que o governo russo o libertasse e para Simas tudo acabou em 5 de novembro de 1974, tão inesperadamente como começara a bordo do Sovietskai Litva quatro anos antes.

Amanhã Simas concede entrevista coletiva à imprensa, tentará alertar o Ocidente que os soviéticos continuam menosprezando os direitos humanos.

SIMAS KUDIRKA

Ele quer alertar o Ocidente que os Soviéticos continuam menosprezando os direitos humanos.

IV PASAULIO LIETUVIŲ JAUNIMO KONGRESAS

P R A N E Š I M A S

Su Romo Kasparo (PLB) atvykimu į Braziliją buvo atvežti pinigai iš PLB ir PLJS, skirti kaip parama atstovams, vykstantiems į IV-ąją PLJK Europoje. Ši parama yra sudaryta iš US\$ 1000 dolerių kiekvienam, iš kurių US\$ 512, jau buvo persiųsti tiesiog į Europą, kad apmokėtų stovyklos, studijų savaitės, transporto, kultūrinio vakaro programas ir kitas išlaidas. Likusieji US\$ 488, buvo įteikti kiekvienam atstovui asmeniškai, kad palengvintų lėktuvo bilietų kainos apsimokėjimą. Be to PLB ir PLJK pasiūlė paskolą US\$ 3000, kad palengvintų užstatą su įsipareigojimu sugrąžinti tą pačią sumą, t.y., be nušimčių laike vienerių metų. Jeigu kam iš atstovų būtų įdomi ši paskola, prašome kreiptis į BLJS-gą. Brazilijos atstovai, Aleksandras Valavičius, Beatriz Bacevičius, Nilza Guzikauskas, Sandra Saldys ir Sofija Žūtautas, dalyvavusių IV PLJ Kongrese Europoje, nuoširdžiai dėkoja už gautą paramą ir tikisi, kad savo dalyvavimu Pasauliniame LJ Kongrese neapvils tų, kurie jais pasitikėjo, rūpindamiesi ir toliau Lietuvių Jaunimo reikalais iševijoje. Didelis lietuviškas ačiū.

Aleksandras Valavičius
BLJS Vice-Pirmininkas

1979. VI. 1

BLB-nės Finansų Komisija kreipėsi į lietuvišką visuomenę prašydama paremti jaunimą, vykstantį į IV PLJ. Kongresą.

Šią savaitę prisidėjo dar šie rėmėjai:

14. Waldemar Baltaduonis –	1.000,00
15. Jonas Baltaduonis –	500,00
16. Algirdas Baužys	1.000,00
17. Jorge Garška	1.000,00
18. Petras Žarkauskas	1.000,00
19. Tereza Jočys	1.000,00
20. PLIAS – Pasaulio Lietuvių Inž. ir Architektų Sąjunga	5.000,00

FINANSŲ KOMISIJA

Prel. Pijus Ragažinskas

Jonas Tatarūnas

Algirdas Sliesoraitis

IV PLJK INFORMACIJA

Pasaulio Lietuvių Jaunimo Sąjungos valdyba nusprendė iš anksto kviesti asmenis įvairiom jaunimo kongreso atstovų suvažiavimo sesijoms praveisti. Pagal PLJS statutą, visus komisijų narius tvirtina Jaunimo Kongreso atstovai savo pirmajame suvažiavime, kuris įvyks kongreso stovykloje Anglijoje. Atstovai turi teisę komisijas papildyti arba atrinkti asmenis kuriuos jie nori. Neturint asmenų iš anksto pasirodusių savo pareigom, dažnai praeityje yra buvę, kad pareigomis apsiima be ankstyvesnio pasirodimo. Kad šis Kongresas praeitų kuo darbingiau ir geriau, PLJS valdyba iš anksto kviečia asmenis į komisijas.

Prezidiumas: vadovauja Kongreso atstovų suvažiavimuose.

kviesti – Petras Kisielius (JAV), Rasa Lukoševičiūtė (Kanada) ir Rimgaudas Jūraitis (Brazilija).

Mandatų komisija: atstovų suvažiavimuose skaičiuoja balsus bei tikrina ar yra susirinkęs kvorumas.

kviesti – Eduardas Meilus (JAV), Tristan Šimanauskas (Argentina), Nilza Guzikauskaitė (Brazilija), Karolina Mesiulytė (Prancūzija).

Nutarimų komisija: sudaro atstovų svarstymui ir balsavimui visus Kongreso nutarimus bei rezoliucijas.

kviesti – Monika Balčiūnaitė (Argentina), Linas Kojelis (JAV), Kęstutis Ivinskis (Vokietija), Arvydas Žygas (JAV), Jonas Podvoiskis (Anglija), Mindaugas Mačanskas (Urugvajus), Kęstutis Slotus (Kolumbija), Danguolė Juozapavičiūtė (Kanada).

Sekretariatas: Kongreso metu vykstančiuose atstovų suvažiavimuose veda protokolus bei visą rašymo darbą.

kviesti – Julija Čeginskaitė (Švedija), Linas Rimkus (JAV), Laima Beržinytė (Kanada), Daina Penkiūnaitė (JAV), Rūta Girdauskaitė (Kanada), Vita Musonytė (JAV), Saulius Kubilius (Italija)

Kandidatų komisija: surandą sekanciją PLJS valdybą ir paruošia siūlymą Kongreso svarstymui kas liečia V PLJK vietą ir laiką.

kviesti – Emilija Sakadolskienė (JAV), Marytė Dambriūnaitė-Šmitienė (Vokietija), Zita Prašmutaitė (Australija), Aleksandras Valavičius (Brazilija), Paulius Kuras (Kanada).

Sandra Saldytė

MŪSŲ MIRUSIEJI

Birželio 1 d. mirė **IGNAS JUKNEVIČIUS**, gimęs Panevėžy 1901 m., ir gyvenęs ant Itaqueri gatvės, 179 nr., Quarta Parada. Iš São Cristóvão šermeninės, Alto da Moóca, jį palydėjo į kapus Šv. Kazimiero parapijos klebonas, kun. P. Gavėnas. Velionis paliko dvi dukras, Žandrusę ir Kleonisę, žentą ir 3 anūkus.

7-os dienos Mišios už Igno vėlę bus laikomos N. S. de Lourdes bažnyčioje, Agua Rasa, penktadienį, 8 birželio, 19 val.

ML yra labai dėkinga jį amžinybę iškeliavusiam Tautiečiui, nes jis ją išnešiodavo po savo rajoną, pavaduodamas p. Igną Vijūną.

S.m., 4 d., 21,15 val., po pusės metų kentėjimo mirė savo namuose **BRONĖ KEMEKLYTĖ-MERANI**. Buvo palaidota Quarta Parada kapinėse. Kapą palaimino kun. S. Šileika. 7-os dienos Mišios bus antradienį 12 birželio 19,30 val., V. Zelinos bažnyčioje.

Velionė, gimusi 30 spalio 1919 m. ir gyvenusi Brooklin, R. Gabriel de Lara, 132, visuomet gražiai dalyvavo kolonijos gyvenime ir lietuviškoje spaudoje.

Paliko 93 m. motiną Oną, vyrą Petrą ir sūnų Ričardą.

Dievas teduoda Jai amžiną ramybę, o giminėms savo paguodą.

Praeitą sekmadienį, birželio 3 d. širdies priepuoliu mirė **BENE ŠUKIČIENĖ** sulaukusi 66 metus. Buvo pašarvota V. Zelinos Šv. Juozapo lietuvių bažnyčioje. Laidojimo apeigas atliko prel. Pijus Ragažinskas. Velionė buvo palaidota S. Paulo kapinėse.

Liūdesyje paliko vyrą Bronių, "Mūsų Lietuvos" steigėją ir ilgameį jos spausdintoją, sūnų Leonardą, dukteris Zosę ir Reginą su šeimos ir septynis anūkus.

Šeštadienį 2 birž., mirė Ipirangos ligoninėje **PETRAS KRAUJALIS**, 71 m. amžiaus. Kilęs iš Utenos, 1927 m. atvyko į Braziliją ir gyveno V. Zelinoj, R. Tamuanas, 157. Ilgus metus vaikščiojo su ramentais o ant galo liko visai suparalizuotas ir per 3 metus neišėjo iš ligoninės.

Paliko žmoną Eleną ir dvi dukras, Rožę ir Juliją su šeimom.

7-tos dienos Mišios bus penktadienį 19,30 val. Vila Zelinoje.

Birželio 4 d. mirė **VINCAS MAZURKEVIČIUS**, 70 metų amžiaus. Brazilijon atvyko 1927 m. Apie 30 m. dirbo Fundição Brasil fabrike. Išėjęs pensijon, vis sirguliuo. Mirė ligoninėje, aprūpintas ligonių sakramentais. Palaidotas São Caetano kapinėse. Paliko liūdinčius žmoną Mariją, dukterį Eleną Baužienę, žentą Algirdą Baužį su trim vaikais, tris seseris, vieną brolių ir daugiau gimičių.

7-tos dienos Mišios bus šv. Kazimiero p-jos koplyčioje pirmadienį, birželio 11 d., 19,30 val.

VEIKLOS KALENDORIUS 1979 M.

Gegužės 20 d. **JAUNIMO ŠVENTĖ** V. Zelinoj, rengia ateitininkai.

Gegužės 27 d. Išvyka į **LITUANIKĄ**, rengia L. Kat. B-nė.

Birželio 3 d. **SIMAS KUDIRKA** V. Zelinoj.

Birželio 24 d. **JONINĖS** Lituanikoj, rengia Braz. Liet. B-nė.

Liepos 15 d. **IŠEIVIŲ DIENOS** minėjimas Lituanikoj, rengia Br. Liet. B-nė.

Liepos 29 d. **ŠV. ONOS ŠVENTĖ** ir pietūs V. Zelinoj, rengia L.K.Mot.D-ja.

22 liepos: Vyrų Brolija rengia šventelionę į N.S. APARECIDA šventovę.

Rugpjūčio 10-19 d. Pabaltijo Tautų ir kitų imigrantų **PARODA** Ibirapueroj.

Rugsėjo 9 d. **TAUTOS ŠVENTĖ** - LIETUVIŲ DIENA Lituanikoj, rengia Br.Liet. B-nė.

Rugsėjo 23 d. **PAVASARIO ŠVENTĖ** Lituanikoj, rengia Brazilijos Liet. Jaunimo S-ga.

Spalio 12-13 d. **BAZARAS** ir programa V. Zelinoj, rengia L.K.Mot. D-ja.

Spalio 21 d. **SPAUDOS ŠVENTĖ**.

Gruodžio 31 d. **NAUJŲ METŲ** Susitikimas.

Lietuviškai kalbanti

Vyrų - moterų - vaikų
gydytoja

DRA. HELGA HERING

médica

**HOMENS - SENHORAS
CRIANÇAS**

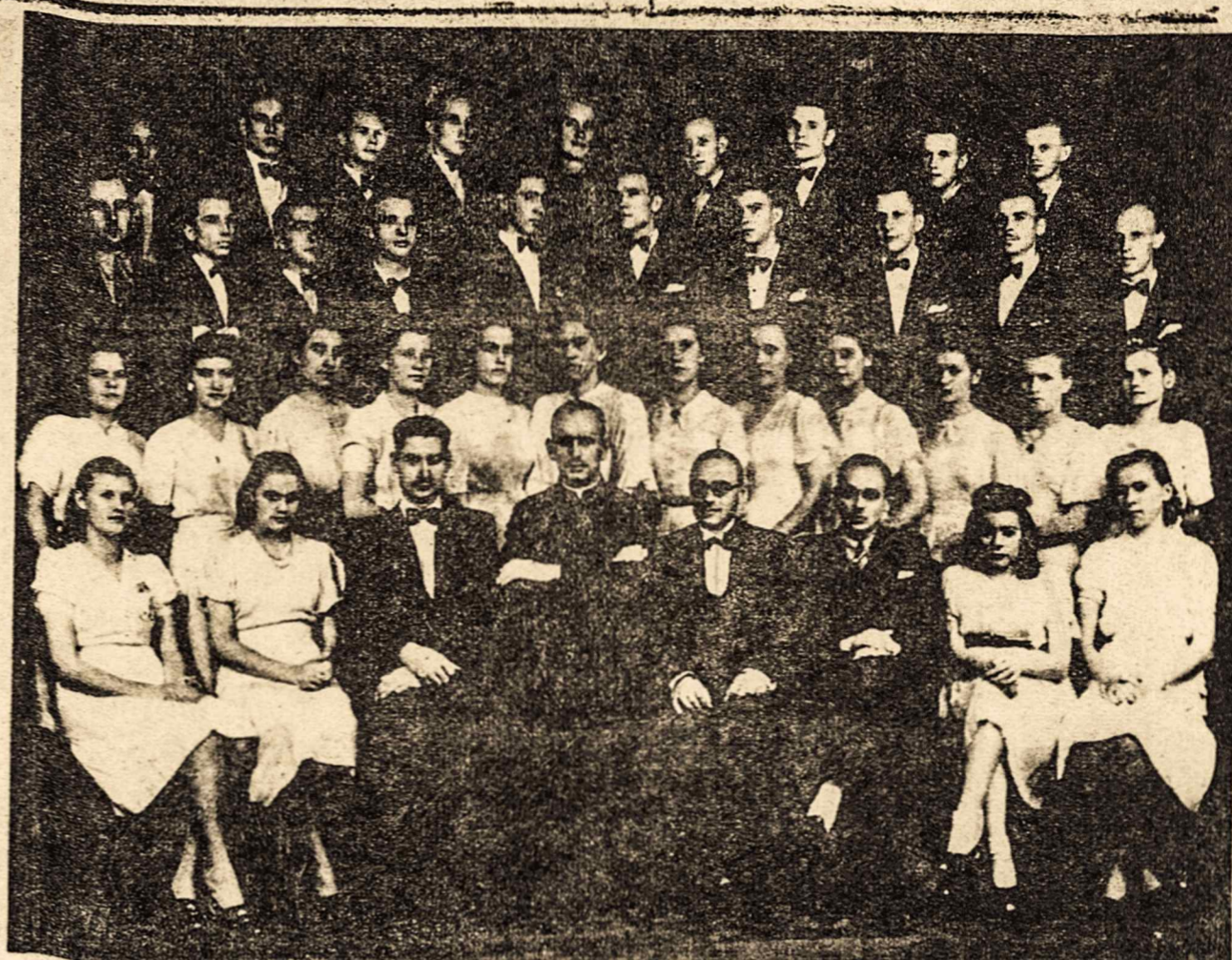
nuo 8 iki 12 val.

Av. Eulina, 99 - V Sta.
Maria (skersgatvis ties nr
2214, Av. Deputado Emílio
Carlos - B do Limão)

nuo 14 iki 18 val.

Rua Quartim Barbosa, 6
(paskutinė stotis onibus
Vila Santista Bairro do
Limão)

Tel 265.7590

VYČIO CHORAS (1942 m.)

kviečia tautiečius dalyvauti Mišiose už savo ir Aušros choro mirusius narius, Šv. Kazimiero parapijos salėje, ateinantį sekmadienį, 10 birželio, 17 val. Po Mišių bus suneštinės vaisės.

J. BUTRIMAVIČIUS
ADVOCACIA

CIVIL - Inventário, Despejo, etc.

COMERCIAL - Falência, Concordata
Execução, Cobrança, etc.

TRIBUTÁRIA - Imposto de Renda, ICM, IPI

KALBAMA LIETUVIŠKAI

ESCRITÓRIOS:

Rua Barão de Iguape, 212 - 4º and. s/45 - Liberdade
- Fone: 279-5937

Horário: Das 9:00 às 11:00 e das 14:00 às 18:00

Rua Campos Novos, 590 - Vila Zelina

Horário: Das 19:00 às 21:00

DR. ALEKSAS KALINAUSKAS
DR. PAULO KALINAUSKAS
ADVOGADOS

Inventário, Despejo, Desquite, Divórcio, Processo
Crime, Processo Trabalhista, etc.

Rua XV de Novembro, 244 - 4º and. conj. 9
Tel. 37-8958

FÁBRICA DE GUARDA-CHUVAS

Guarda chuvas de todos os tipos, para homens, senhoras e
crianças. Mini-sombrinhas, tipo italiano e alemão.

Vicente Vitor Banys Ltda.

Inscr. Estadual: 104.519.617

C.R.C.80.882.909/001

R. Coelho Barradas, 104
V. Prudente

Fones: 274.0677 - (Res. 274.1886)
São Paulo

MŪSŲ ŽINIOS

Gimtadienio proga sveikiname MŪSŲ LIETUVOS atsakingąjį direktorių Vytautą Juozą BACEVIČIŲ.

P. Vytautas, gimęs 1938.6.4, Madureiras (Rio de Janeiro), dar mažas su tėvais atvyko į São Paulą. Visą laiką dalyvavo lietuviškoje organizacijose ir jau 10 metų priklauso krikščionių šeimų sąjūdžiui, dažnai vadovaudamas jaunavedžių ir krikštui pasiruošimo kursams.

Mielam MŪSŲ LIETUVOS ats. direktoriui, o taip pat jo Poniai Eugenijai bei visai gražiai Bacevičių šeimai, geriausi linkėjimai.

LITERATŪRINIO BŪRELIO

pobūvis įvyko gegužės mėn. 26 d. pas ponią Aleksandrą Bačeliene.

Programoje H. Mošinskienė supažindino su rašytojo poeto Kazio Borutos kūryba. Buvo skaitytos ištraukos iš jo raštų: Rymanė Steponaitytė skaitė eilėraštį "Tylios Išvakarės", Alf. Petraitis ištrauką iš Baltaragio Malūno – "Velnio nuotaka" ir H. Mošinskienė iš rinktinio "Dangus griūva". Buvo svarstoma, kaip geriau pristatyti brazilų spaudoje Vilniaus u-teto 400 metų sukaktį. Jau daromi vertimai iš gautų straipsnių į portugalų kalbą. Taipogi pasisakyta dėl bendradarbiavimo imigrantų laikraštyje "Journal dos Imigrantes". Iš būrelio dalyvių yra pasižadėję paruošti straipsnių lietuvių tautos būdingiems bruožams iškelti.

Kun. Pr. Gavėnas pristatė iš Lietuvos gautą poezijos rinkinį – šapirografu, "Litanija", kurioje nežinomas autorius (ar autorė?) poetine forma perduoda kiekvieną litanijos posmą giliam susimastymui. Lit. būrelis pasiryžęs surinkti lėšas ir padėti išleisti atskirą knygą šios nuostabios poezijos žemčiūgo.

Šio ML numerio
GARBĖS LEIDĖJAS

yra

VYČIO-AUŠROS CHORAS,

kuris prisimindamas prie altoriaus ir broliškam susitikime savo pasimirusių narių, leidžia ir aukoja. ML jam reiškia padėką ir užuojautą.

Turime pasidžiaugti, kad mūsų pobūviuose dabar nuolatiniai dalyvauja p-lė Rymantė Steponaitytė, skaitytojų pažįstama kaip "Mūsų Lietuvos" bendradarbė, kuri balandžio m. sėkmingai išlaikė Prisiekusios Vertėjos egzaminus.

Taigi, jei kam prireiktų dokumentų ar kt. raštų oficializuotas vertimas iš lietuvių kalbos į por-

tugalų ar atvirksčiai, gali kreiptis į p-lę Rymantę.

Būrelis tuo labai džiaugiasi ir linki geros sėkmės ateityje.

Sekantis būrelio susirinkimas įvyks birželio m. 23 d., 20 val. pas pp. Mošinskius, rua Prof. João Arruda, 176, ap.12. Perdizes, telef. 65-0907.

H. Mošinskienė

A†A

BENEI ŠUKEVIČIENEI

mirus

Jos vyrą BRONIŲ, "Mūsų Lietuvos" steigėją ir spausdintoją, jos sūnų Leonardą, dukteris Zosę ir Reginą su šeimom, gimines ir bičiulius, gilaus liūdesio valandoje, nuoširdžiai užjaučiame.

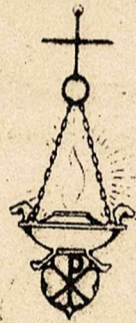
"Mūsų Lietuvos" Redakcija,
Administracija ir darbuotojai

A†A

BENEI ŠUKEVIČIENEI

mirus, jos vyrui Broniui, sūnui Leonardui, dukroms Zosei ir Reginai bei giminėms reiškiamo gilia užuojautą.

Marytė ir Aleksandras Bumbliai

SEMANARIO NOSSA LITUANIA

MŪSŲ LIETUVA

Endereço: Caixa Postal 4421
01000 São Paulo, SP.
Impressão: Rua Juatindiba, 28
Pq. da Moóca
03124 São Paulo, SP.

Diretor responsável: VYTAUTAS BACEVIČIUS

Redige: Equipe Editorial

Administrador: STANISLAO ŠILEIKA

Metinė Prenumerata: 210 kr. – GARBĖS PRENUMERATA 1.000 kr.

Prenumerata oro paštu į JAV: 25 dol.

Prenumerata paprastu paštu į JAV: 20 dol.

Prenumerata oro paštu Europon: 30 dol.

Prenumerata oro paštu Pietų Amerikon: 17 dol.

Prenumerata paprastu paštu į užsienį: 18 dol.

Atskiro numerio GARBĖS LAIDA: 1.000 kr.

Atskiro numerio kaina: 5,00 kr.

Užuojautos, sveikinimai ir skelbimai (anúncios), nuo 100 kr. aukštyje pagal dydį ir dažnumą.

Čekius, pašto perlaidas ar administracinius laiškus rašyti "Stanislo Šileika" vardu.

Straipsnius ir korespondenciją Redakcija taisy bei tvarko savo nuožiūra. Ne panaudoti raštai gražinami tik autoriui prašant. Pavarde pasirašyti straipsniai nebūtinai išreiškia Redakcijos ir leidėjų nuomonę. Už skelbimų kalbą ir turinį Redakcija neatsako.

Laikraštis spausdinamas pirmadieni.

Vietinės žinios ir pranešimai 9 - 10 puslapiai Redakcijai įteiktini ne vėliau kaip iki sekmadienio vakaro.

LITUANIKA yra VISŲ lietuvių!

JONINĖS LITUANIKOJ

BRAZILIJOS LIETUVIŲ BENDRUOMENĖ, ateinančio birželio 24 d., rengia didelę išvyką į LITUANIKĄ.

Bus pietūs – "churrasco", žaidimai, pasilinksminimai ir kt. Kartu bus minima Gedulo Diena (Liūdno Birželio prisiminimas) su ekumeninėm pamaldom.

Pirmą kartą dalyvaus Latvijos ir Estijos kolonijos.

SVARBUS PRANEŠIMAS SKLYPININKAMS

Tą dieną sklypininkams bus įteikti nuosavybės dokumentai (escrituras).

PELNAS

Pelnas skiriamas jaunimui vykstančiam į IV Pasaulio Lietuvių Jaunimo Kongresą.

DALYVAUKITE VISI

turėsite progos praleisti linksmai tą sekmadienį ir kartu paremsite mūsų jaunimą.

PAKVIETIMAI

rezervuokite telefonais 63.73.44 (J. Tatarūnas), 273-0338 (Šv. Kazimiero Parapija), 63.69.75 (Šv. Juozapo Parapija), 274-1671 (Magd. Vinkšnaitienė), arba asmeniškai abiejose parapijose, pas Brazilijos Lietuvių Bendruomenės ir Brazilijos Lietuvių Jaunimo Sąjungos narius.

Galima užsisakyti taip pat autobusuose vieta.

IKI PASIMATYMO!